

RENÉ MATEMATIKA PRÍHODY A SKÚSENOSTI (Trúchlohra)

Osoby:

Matematik

Cestujúci — pokojný starší pán

Šofér

Tiež — *matematik* (hrá úlohu neutrálneho prvku)

Študent

I. obraz

(Zastávka autobusu miestnej dopravy; *Matematik*, *Cestujúci*, *Tiež-matematik*)

Cestujúci: Prosím vás, mohli by ste mi dať korunáčky? Ja mám päťkorunáčku.

(Stane sa. Všetci nastúpia na autobus.)

II. obraz

(Autobus; tí istí a *Šofér*)

Cestujúci: (Hodí do pokladničky päťkorunáčku, zoberie tri lístky, jeden dá *Matematikovi*, druhý *Tiež-matematikovi* a čaká na ďalších cestujúcich.)

Šofér: Načo čakáte?

Cestujúci: Chcem si zobrať ešte dve koruny.

Šofér: Ako to? Hodili ste tam päť korún, zobrali ste tri lístky, tí dvaja cestujúci vám dali dve koruny. Dva a tri je päť. Čo ešte chcete?

Cestujúci: (Rezignovane kývne rukou. Pre istotu vystúpi na nasledujúcej zastávke, aby náhodou ešte nemusel doplatiť.)

Matematik: (Zapne mu to: Ajhľa, aplikácia matematiky v ekonómii; uvedomuje si, že tu ide o matematizáciu konkrétnej situácie; horúčkovite hľadá, ktoré odvetvie matematiky by sa tu dalo aplikovať; zakotvuje pri elementárnej aritmetike.) Tu sa stal omyl. Odohrali sa vlastne dva obchody: jeden medzi *Cestujúcim* a nami a druhý medzi ním a dopravným podnikom. Ten druhý spočíval v tom, že on hodil do kasy päť korún a zobral tri lístky. Teda právom si chcel zobrať ešte dve koruny.

Šofér: Nevyrušujte ma. Takto sa nedá pracovať!

Matematik: Ale toho človeka ste obrali o dve koruny! (Niekoľko minút trpezlivo vysvetľuje *Šoférovi* svoj variant; vkladá do toho celé svoje pedagogické umenie, vypestované na takých ročníkoch univerzity, z ktorých polovica počúvala na strednej škole nemodernizovanú matematiku a polovica

ešte horšiu. Medzitým autobus dôjde na zastávku, kde *Matematik* chce vystúpiť.)

Šofér: (Nie je ochotný otvoriť dvere.) Otravujete mi život, ale neviete do piatich napočítať!

Matematik: (Zúfalo sa pozerá na *Tiež-matematika*, aby mu poskytol mravnú alebo fyzickú pomoc.)

Tiež-matematik: (Mnohovravne mlčí.)

III. obraz

(Autobus, neskôr chodník; *Matematik*, *Šofér*, *Študent*)

Študent: Čo si to dovoľujete? Ten človek je docentom matematiky na univerzite!

Šofér: Hm... Prepáčte. (Otvára dvere.)

Matematik: (Vrhá rozpačitý pohľad na *Študenta*; podcenil ho: dal mu trojku až na dekanský termín; je síce pravda, že „čistá“ matematika mu ide ťažšie, ale zdá sa, že aplikácia je jeho silnou stránkou. *Študentova* argumentácia rozhodla o správnosti úvah *Matematika*, ktorý sa teraz snaží svoje empirické poznatky využiť na vytvorenie novej teórie: ako sa má správať matematik — v autobuse. Hneď sa pokúša o axiomatizáciu:

A_1 : Nepočúvať rozhovor vodiča s cestujúcimi — radšej čítať Matematické obzory.

A_2 : V snahe o aplikácie sa neobracat na „čistých“ matematikov (pozri prípad *Tiež-matematika*), ale sa snažiť zaangažovať mladšie generácie — podľa možnosti už študentov.

A_3 : Ak doteraz tak neučiniť, stať sa čím skôr docentom.

Zatiaľ nevie dokázať ani úplnosť, ani nezávislosť tohto systému axiém. Ako však prax ukazuje, axióma A_3 je nezávislá od zvyšných.

(Podľa skutočnej udalosti napísal J. I. B.)